

ferne — det er den naturlige Maade at skaffe Bessjæftigelse paa. Der er ved denne Haandtering en Mangfoldighed af dagligdags brugelige Gjenstande, der faa at sige bedst forfærdiges indenfor Familiens Kreds af en enkelt Mand med en Dreng, en Svend osv., og saadanne Folk trænge fremfor Andre til at finde en Mand, der vil betro dem Kobber til at forarbejde, og som afsjober dem Varerne saaledes, at de i det Mindste tjene en taalelig Dagløn. Saadanne Folk vilde altsaa vinde ved, at en Tilstand af den Art fremtraadte, og en saadan er det, der finder Sted med Hensyn til de nuværende Kobbersørere, thi dersom ærede Medlemmer her troe, at disse Kobbersørere ikke faae Kobberarbejde fra Kobbersmedene, faa tage de meget feil; de lade Kobbersmedene arbejde for sig og de skaffe en Omsetning tilveie, som ellers vilde savnes. Seet fra dette Synspunkt vil det naturlige Svar paa Andragendet efter min Overbeviisning være det, som allerede tidligere herfra er givet Kobbersmedene, saavidt det kunde blive givet: Faade den samme Frihed, faade det samme Privilegium, faade Lov til at kjøre omkring og kjøre saa! At et Gne-Privilegium ikke kan existere for Noget, ligger jo allerede deri, at der alene her i Kongeriget har været tre Kobberværker, der hver for sit Vedkommende havde samme Ret til at lade kjøre omkring. For Diebliffet findes der foruden Haraldshær endnu en ganske lille Mand, som, hvis han vilde, kunde kjøre hele Landet rundt, men som ikke kjører; Fredesriksværk har havt Privilegium, Brede ligeledes, og dersom den sidstnævnte Fabrik imorgen satte sin Kobberhammer op og hamrede, vilde den endnu kunne lade kjøre, thi jeg troer neppe, Privilegiet er leveret tilbage, hvad imidlertid den ærede Minister maa vide (Indenrigsministeren: Nei, det er ikke leveret tilbage!). De ærede Medlemmer see altsaa heraf, at der ikke er noget Gne-Privilegium, og dersom man da siger: Ja, men det er kun givet til visse enkelte bestemte Personligheder, faa vil jeg paastaae, at intet af de Privilegier, der ere uddeelte, indeholder den Clausul, at Retten kun er givet til den i Forbindelse med den eller den, og det ligger ganske simpelt deri, at en fornustig souverain Konge naturligtviis

aldrig har kunnet give den Art Privilegier; han har givet disse Privilegier til hvem han vilde og er bleven ved med at give dem. Ligesom han har gjort saa mange Kammerraader, som han vilde, saaledes gjorde han ogsaa saa mange Kobbersørere, som han vilde, og fra den Side er der derfor ikke det Allermindste til Hinder for, at Kobbersmedene kunne faade det samme Privilegium. Nu er Spørgsmaalet imidlertid: Vilde de have det? og det vide vi ikke, det see vi ikke af Andragendet, der derimod hovedsagelig gaaer ud paa for Fremtiden at nægte dem Retten, der udøve den, men derpaa troer jeg ikke, vi for Diebliffet skulle gaae ind. Dersom man spurgte: Skulle vi affinde os med Kobberværkerne saaledes, at de ikke længere skulle nyde noget Privilegium, knyttet til Kobberværket — thi det er egentlig derom, Sagen dreier sig — faa vilde jeg sige: Det er en ganske anden Sag, det kunde være ganske rimeligt; skulle vi derimod, idet vi tage Gne-Privilegiet fra dem, forsaavidt de have det knyttet til Kobberværket, ogsaa berøve dem Ret til at fortsætte den hele Haandtering, faa siger jeg Nei, og jeg skal nu sige hvorfor.

Hvad er Forbrugernes bedste Ret? Det er at kunne faade deres Forbrugsartikler paa billigste Maade, uden at de, der tilvirke dem, gaae tilgrunde derved. Men hvor kan man netop bedst tilvirke en Mangfoldighed af de daglige, brugbare Kobbergjenstande? Det kan man lige ved Siden af Kobberværket. Og hvorfor? Fordi man paa Kobberværket til enhver Forbrugsgjenstand skal udfjære en heel Blade; derved bliver der Afklip tilovers; men jo mindre man behøver at befordre unyttige Gjenstande frem og tilbage, desto bedre er det, og det er altsaa langt sundere og naturligere, at alt Afklip og Affald bliver ved Kobberværket, end at det først føres Landet rundt, derpaa samles og tilsidst atter bringes tilbage. Af den simple Grund kunne Kobbersmede, der nedsatte sig Dør om Dør med Kobberværket og i Forbindelse med det, til en billig Priis levere en Mangfoldighed, især af mindre daglige Brugsgjenstande, forarbejdede af det, der saa at sige er Affald i Kobberværkets eget Værksted. Det kan ikke bringes til Markedet,